

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Gerenday arborétum

Utoljára módosítva: 2014-09-17 18:49:38

Megye: Komárom-Esztergom

Községhatár: Lábatlan

A terület kiterjedése: 2.0327 hektár

Védetté nyilvánítás év: 1977

GPS koordináták: WSG84 É 47,74992; K
018,48352 EOV 607710; 267512

Felmérést végző személy(ek) neve: Musicz László

E-mail címe(k): fabalis@gmail.com

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

Lábatlan 375/3 hrsz A 10-es út és a József Attila út elágazásánál található az arborétum bejárata.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.):
Védett érték jellege: növényteni látogathatóság: nyitvatartási időben szabadon Országos jelentőségű, vagy közösségi jelentőségű védett terület érin érintettség: – Az épület és az azt körülvevő 2,02 ha területű park 1847-től volt a Gerenday család tulajdonában., mikor Gerenday Antal Pizskét választotta családjá lakóhelyéül. Érdekeltséget szerez a Gerecse vörösmárvány bányáiban, és Pizskén kőfaragó telepet létesít. A 150 embert foglalkoztató Gerenday-féle emlékmű és építési anyag rt. a kor vezető cége volt, amit később Pestre telepített át. Ők készítették el hazánk számos jeles férifijának, így többek között Kisfaludy Károly, Vörösmarty Mihály, Kölcsey Ferenc, Garai János síremlékét. A sírköveken kívül emléktáblákat és köztéri szobrokat is készítettek. Gerenday Antal maga szervezte a pizskei hajóállomás felépítését, mert a vízen könnyebben szállíthatta a márványt Pestre. A pizskei telep épületeit alakították át lakóhelyiségekké az egyre növekvő család számára (nyolc gyermeke volt). Így alakult ki az a családi épület-együttes a falu közepén, amit még az egykori pizskei képeslapok is Gerenday kúriának neveznek. Az épületegyüttes kiépítése az 1900-as évek elején fejeződött be. Ekkor készült el az Esterházy-stílus jegyeit viselő, de jellegzetesen polgári lakószárny, amely hosszú évtizedekig a család kedvelt nyári tartózkodási helye volt. A család tevékenyen kivette részét a falu kulturális és közéletéből, 1864-ben kálváriát építtettek a templom fölé, majd 1868-ban megalakították a Pizske-Karva Olvasókört, amely az úri kaszinó szerepét is betöltötte és a második világháború végéig fennállt. Az épület 1990-ig volt a család tulajdonában, amikor a Gép- és Alkatrészgyár Lábatlani Gyára megvette a tulajdonjogot a családtól, majd 1999-ben a parkkal együtt eladásra kínálta. Lábatlan Nagyközség Önkormányzata megvette a területet és ünnepélyes keretek között 1999 májusában Lábatlan lakói nevében átvette a jelképes kulcsokat Lukácsy Andrásról, a család örökösétől. A kúria megmaradt berendezési tárgyait, a bútorokat és a festményeket restauráltatták, melyek megtekinthetők a Községi Házak alakított épületben. A helyreállított bútorok, és a restaurált képek (családi portrék) kicsit arisztokratikusnak tűnhetnek a látogatóknak, pedig a családra inkább a dolgoz, igényes és eredményes munka, nyitottság volt jellemző. A parkot 1890-es években létesítette a család. Gerenday Antal fiai, Dezső és Andor alapítják a Gerenday fenyőkertészetet, amelynek egy szép egyede a párizsi világkiállítás aranyérmét nyeri el. A nagyobb részét örökzöld növényekből és ritka fajokból álló gyűjtemény, mely hosszú évtizedeken át gyarapodott, európai hírvű volt. A faiskola a háborúkat átvészelve 1945-től fokozatosan megszűnt. Az arborétumot 1977-ben a Komárom Megyei tanács védetté nyilvánította, a terület értékeinek őrzésével a Gerenday örökösöket bízták meg, a kiadásokat költségvetésben tervezte meg, a növények értékének megállapítására szakvélemény készült. Az 1990-es években a Gép és Alkatrészgyár az arborétumot bekerítette, majd tisztítás után elkezdtek az értékes növényfajoknak jelzőtábláinak kihelyezését, esőbeállót építettek és megoldották a világítást. Mikor 1999-ben az önkormányzat tulajdonába került, tovább folytatódott a kert gondozása. 2003-tól az arborétum teljesen felújítva, szabadtéri színpaddal kiegészítve várja a kikapcsolódásra, kultúrára, sétára vágyó közönséget.

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

77 % Erdő

10 % Gyep

10 % Cserjés

1 % Vizes terület

2 % Egyéb

épületek, esőbeálló

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):
U4, U9, S1, S2, S3, S4, R2, P6, O5, O6, OD

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket): Kaszálás, Erdészeti tevékenység

Egyéb típus:

Jellemzőik, intenzitás: indokoltság szerint

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Őrzés, Bemutatás, Özönnövények irtása, Kaszálás, Fásítás, Rekonstrukció

Egyéb típus:

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özönfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Nincs

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Nincs

Magas/kanadai aranyvessző: Kevés

Japánkeserűfű: Nincs

Gyalogakác: Nincs

Bálványfa ("ecetfa"): Kevés

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Nem

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Nem

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? -

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Igen

Darabszám: 1

Állapotuk: jó

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: 0 db

Vadetető: 0 db

Szóró: 0 db

Egyéb (név és db):

Nincs

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámot kell megadni)

Fokozottan védett növényfajok: Nem ismerünk a területen. Védett növényfajok: Nem ismerünk a területen.

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

Fokozottan védett fészkelő/szaporodó fajok: Nem ismerünk a területen. Védett

fészkelő/szaporodó/vonuló fajok: 5-6 pld vörös mókusz (Sciurus vulgaris), 5-10 pld nagy pele (Glis glis), 3-5 pld mogyorós pele (Muscardinus avellanarius), gyakori keleti süni (Erinaceus roumanicus), 10-20 pld közönséges denevér (Myotis myotis), szórványos zöld gyík (Lacerta viridis), 10-20 pld erdei béka (Rana dalmatina), 5-10 pld zöld levelibéka (Hyla arborea), szórványos nagy szarvasbogar (Lucanus cervus), gyakori fecskéfarkú lepke (Papilio machaon), gyakori kardos lepke (Iphiclides podalirius), gyakori nagy gyöngyházlepke (Argynnis paphia), ritka kis színjátszólepke (Apatura ilia), gyakori bógáncslepke (Vanessa cardui), gyakori kis rókalepke (Aglais urticae), 1 pár kabasólyom (Falco subbuteo), 1-1 pld héja (Accipiter gentilis), 1-2 pár erdei fülesbagoly (Asio otus), 1 pár macskabagoly (Strix aluco), 2-3 pár örvös légykapó (Ficedula albicollis), 1-2 pár nyaktekeres (Jynx torquilla), 1-2 pár közép fakopáncs (Leiopicus medius), 1 pár fekete harkály (Dryocopus martius), 1 pár zöld küllő (Picus viridis), 1-2 pár tövisszúró gébics (Lanius collurio), 1 pár sárgarigó (Oriolus oriolus), 1-2 pár fülemüle (Luscinia megarhynchos)

5. Egyéb észrevétel

Utoljára módosítva: 1/2006 (01.31.) 22 § 2/a bek.